

Medverkande

Sara Kaaman
- utbildar sig till
illustratör och form-
givare på Konstfack i
Stockholm

Adel Megherbi
- musiker fast i juridik-
träsket

Håkan Mohlin
- civilingenjör och
lebeman

Petter Alke
- filmar i Mexiko

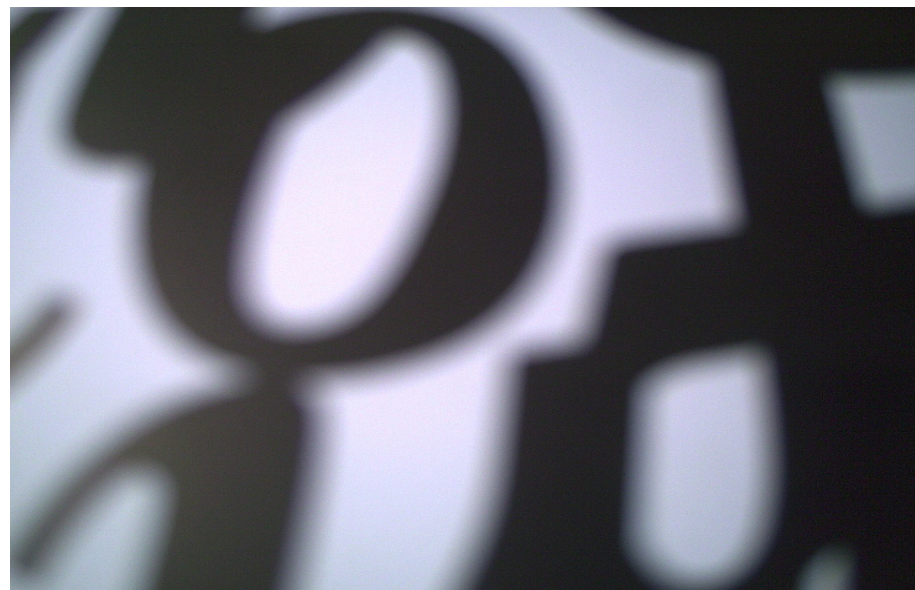
Mikael Linnell
- dokumentarist,
journaliststudent

Fredrik Norrgren
- mångsysslare inom
ljudteknik
(meai(at)telia.com)

Danilo Stankovic
- konstnär

Tobias Eriksson
- vaktmästare, kultur-
arbetare

POLAROID FOREST

kulturtidskrift med ord och bilder 30 kronor

fieri comet 8

tack vare Publikation () -- www.publikation.rollon.net

d x 4

x'

ESSÄ

Vad är det jag minns?

proud to be part of the wave can't stop

Fiery Comet är en del av

FÖRLAGET:

och ges ut av Kulturföreningen Fiery Comet
med stöd från Publikation ()

Redaktör/ansvarig utgivare
Tobias Eriksson

Grafisk design och layout
Tobias Eriksson

Redaktionsråd
Pierre Adolfsson, Henrik Harrysson,
Håkan Mohlin, Frida Sjösten,
Daniel Fäldt, Tobias Eriksson

Alla texter, illustrationer,
kollage och fotografier
© respektive upphovsman/kvinna

energikickar i arbetet med FC 8: David Sandström Overdrive 'Go down'; Red Hot Chili Peppers 'By the way' & 'Stadium arcadium'; The Good, the Bad and the Queen (Damon Albarns baby just nu); serier av Paul Pope (världens bästa serietecknare och grafiske konstnär!); Jamie Hewlett som tecknar Gorillaz och Tank Girl, bl a boken 'Gorillaz. Rise of the ogre'; John Frusciante (fortfarande efter två år); Beastie Boys 'To the five boroughs'; 'the Jarvis Cocker Record' ('Fat children took my life!'); tidskriften 'Icon'; utplånandet av Ungdomshuset i Köpenhamn inspirerar tvärt emot syftet till fortsatt kamp

Kontakt
flashknappen@spray.se

Köp nummer 6-7 för 40 kronor,
nummer 5 för 35 kronor,
nummer 4 för 50 kronor.

Porto på 11 kronor
per nummer tillkommer.
Gör beställningen genom att
sätta in summan på plusgironr
492 73 64 - 2
- betalningsmottagare 'Eriksson'

Jag minns två händelser som aldrig har inträffat, väldigt starkt. Den första inbegriper ett mord, och det är tyvärr jag som utför mordet.

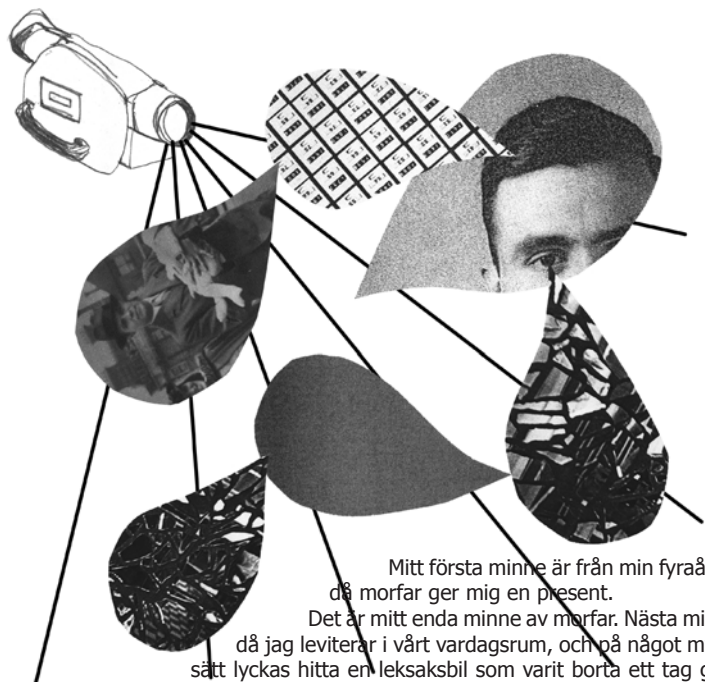
Text: Håkan Mohlin Illustration: Sara Kaaman

På grund av specifika detaljer kring mordet, är det dock lätt att konstatera att jag minns fel, om ni inte tror mig får ni själva gärna undersöka hur många mord som utfördes på cykel- och gångvägen utanför Arkivator någon gång mellan 1989 och 1993, troligtvis närmre det senare datumet.

Jag tror mig även veta varför jag minns denna händelse, trots att den inte inträffat, så detaljerat och starkt. Jag har drömt om episoden, inte en, utan två gånger, därav det starka igenkännandet. Faktum är att jag fick ringa en kamrat, som även i mitt minne var medbrottsling, om än en passiv sådan, för att bli övertygad om min oskuld. Men eftersom minnet även inbegriper en pakt om att vi aldrig någonsin skulle erkänna händelsen, inte ens för varandra, så tog även den processen viss tid.

Den andra händelsen innehåller ett sexuellt laddat möte med en före detta flickvän. Återigen, väldigt starka, detaljrika minnen, om man bortser ifrån var episoden utspelade sig och vad som ledde fram till den. Minsta lilla rimlighetsbedömning av denna händelse ger dock direkt vid handen att den är fullständigt utesluten. Jag har tyvärr ingen kontakt med flickan ifråga idag, och är litet generad för att ta kontakt i detta syfte, så det definitiva svaret får nog vara höljt i dunkel.

Författaren Georges Perec var oemotståndligt fascinerad av minnet, faktum är att flera av hans verk på något plan avhandlar minnet. För inte länge sedan gav man för första gången på svenska ut hans "Jag minns", något av en anteckningsbok som hanterar korta, distinkta minnen från främst Percs barndom, såsom namn på skådespelare eller godissorter. Oerhört modigt, säger jag, speciellt om man som Perec, direkt i titeln hävdar att "Jag minns", för hur kan man lita på något av sina minnen?

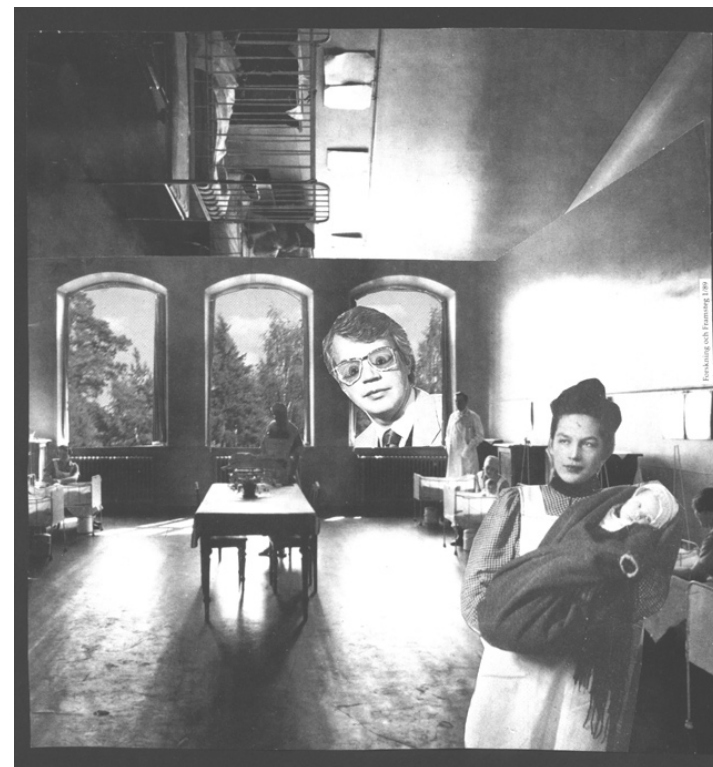

Mitt första minne är från min fyraårsdag, då morfar ger mig en present.

Det är mitt enda minne av morfar. Nästa minne är då jag leviterar i vårt vardagsrum, och på något mystiskt sätt lyckas hitta en leksaksbil som varit borta ett tag genom att flyga in under en soffa. Båda minnena är förstuds i formen av en utomstående iakttagare, något som gäller för i princip alla mina minnen som är över en månad gamla. Hur kan man lita på minnen som ser ut som att en bekant har stått vid sidan och videofilmat dem?

Detta har för övrigt hänt mig i verkligheten, 1994, det vill säga minst ett år efter att jag dödat en man utanför Arkivator, då jag var i Roskilde för hittills enda gången, främst för att mitt favoritband, NoMeansNo, skulle spela. Tidigare på dagen råkade jag träffa på en man med videokamera, och jag lyckades övertala honom att spela in konserten, och jag tog hans adress. Själva konserten såg jag, spik nykter (ville inte riskera att missa denna händelse...), längst fram på vänsterflanken. Har folk sagt mig. För efter någon månad fick jag inspelningen, som är ifrån längre bak, med dragning åt höger. Det sorgliga är att det videofilmade minnet är mycket starkare än det äkta, så jag har i dagsläget inget eget minne av konserten annat än det som jag kan spela upp på videon.

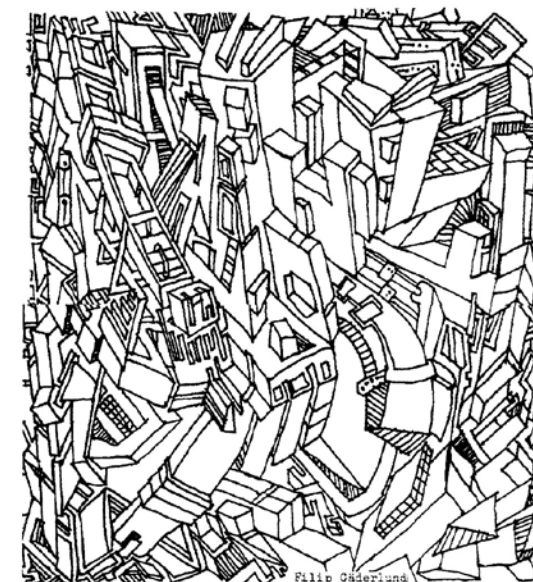
Det är därför jag inte vågar kalla mitt stycke något i stil med "Jag minns", eller något annat pretentiöst, utan jag håller mig till det mer ödmjuka "Vad är det jag minns?". Som jag minns det nu, så skriver jag detta i sängen mellan 01:00 och 02:00 natten till den 2:a augusti 2006, men såvida ingen har videofilmat detta förlopp, kommer ingen kunna vara säker på det, allra minst jag. ___

Kollage: Troy Fiseella

Annons

**design Filip Gäderlund:
ot12830(at)oretel.net
0708 729491**

Filip Gäderlund

Jag tecknar ditt skivomslag m m!

levnadssätt. Den kriminelle själv ser ofta på den vanlige medborgaren som lurad och naiv. Samma speglingstendens kan tänkas finnas hos drogande ungdomar gentemot 'konventionella' ungdomar som betrakas följa samhällets och vuxensamhällets normer.

Man kan utifrån ovanstående tänka sig att en icke repressiv narkotikapolitik och utan en moraliserad opinion hade ökat öppenheten hos och insynen i dessa ungdomsgång samtidigt som tillgången på gatan hade minskat.

*

Ser man endast till skadeverkningarna av den överkonsumtion som kännetecknar missbruket och följderna av att missbruka i vårt samhälle kan orsakerna begränsas till samtidens rådande premisser och strukturer.

Berit Andersson skriver, "Ett långvarigt, regelbundet narkotikabruk kan liksom alkohol- och tobaksbruk ge fysiska skadeverkningar."

Många av skadorna som drabbar missbrukare är dock orsakade av kriminaliseringen i sig och den marginalisering och den jakt den leder till. Skadorna är av både hälsomässig, social och ekonomisk karaktär. Skadeeffekterna av själva drogerna anser jag inte vara relevant i sig självt. Farligheten har inte så mycket att göra med vad man missbrukar, utan det är själva missbruket som är farligt. Hur detta förhåller sig kan man sammantagat troligen grovt avläsa genom att titta på det skick som landets missbrukare befinner sig i och hur många som avlidit i antal missbrukare per capita och jämföra med ett par kontrollländer.

"En del undersökningar tyder på att de som provar narkotika mestadels kommer från lågstadiumsmiljöer" (Andersson). Utbildningsnivån är låg bland kriminella och missbrukare. Enligt grundskoleenkäter från Malmö visas på en skillnad mellan olika skolområden. Detta styrker de sociala teorierna som orsak till kriminalitet och missbruk. Då torde en lösning vara av finansiell karaktär. Det menar i varje fall Alec Carlberg, förbundsordförande i Riksförbun-

det För Hjälp åt narkotika och Läkemedelsberoende (RFHL).

En av de konsekvenser som hör till ett drogberoende under våra narkotikapolitiska premisser är just att vi betraktar missbruk som något kriminellt, moraliskt förkastligt och behandlar människor därefter. Det blir tydligt om man föreställer sig att vi skulle döma och fängsla alkoholkonsumenter och alkoholister för beblandning med narkotikan (alkoholen) och påtvingar dem samma integritetskränkande kontrollsystem bestående av tvångsmässiga urin- och blodprov, DNA-prov, böter, frihetsberövande och vård under tvång. Efter vad Åkerström återberättar i samtal med en grupp narkomaner på ett fängelse såg de dömda missbrukarna själva på sin fängelsevistelse som ett resultat av kriminaliseringspolitiken. I sådana fall kan man tänka sig att det resulterar i att fler än behövt återfaller till brott och missbruk. I varje fall om man erkänner att det finns ett alternativ till dagens förda narkotikapolitik.

*

Den mest grundläggande frågan vad gäller legalisering eller fortsatt kriminalisering eller inte är att titta till narkotikalagarna och fråga oss om dem gör mer skada än nytta? Den viktigaste konsekvensen av en legalisering är att staten ges kontroll över alla aspekter kopplade till drogerna. Denna kontroll ökar medborgarnas trygghet. Dels för droganvändarna själva genom att drogerna under en liberal politik genomgår kvalitetskontroller, och resten av allmänheten genom att brottsligheten sjunker.

Jag vill understryka att jag inte tror att en legalisering hade löst alla problem med droger och missbruk.

Jag ser legalisering som en lösning på många utav problemen vi har idag med droger. Legalisering är för det mesta att föredra framför förbudspolitik. ____

RESEBREV

[28 januari] Jag hade bestämt mig för att åka till Tengxian där jag tänkt fira månyåret. Som vanligt var jag ute i sista minuten med att köpa biljett från Guangzhou och självklart är det precis som under julen i Sverige att det är typ omöjligt att få tag i biljetter, men till skillnad från Sverige sätter de in fler bussar under denna tid och det var tur för mig, för jag fick tag i en av de sista biljetterna. Tyvärr så var det stora prishöjningar under vårfestivalen (månyåret), så jag var tvungen att betala hela 115 SEK för en fem timmars resa!! Fruktansvärt mycket, så det var med tunga steg och ångestfylld kropp som jag lämnade biljetthallen... Okej, jag ska sluta vara ironisk. Jag var faktiskt jublande glad att jag kunde komma i väg.

[1 februari] Vaknade upp med den där känslan som jag lyckats undvika i två år och varje gång det händer förstår jag varför man ska undvika den. Speciellt när man befinner sig ute i en by ute i södra Kina, där man inte kan hitta en pizzeria på en radie av 50 mil. Just det, jag är bakis, efter ett riktigt roligt månyårsfirande. Och när man festar med ett trettiotal kineser som aldrig skålat med en utlänning, tar de givetvis chansen. Att tacka nej till att skåla om lycka, framgång och evig vänskap är som att sticka kniven i det kinesiska hjärtat – alltså inget att fundera på. Och efter några skälningar började jag själv också skåla friskt om rikedom och fortsatt utveckling i ett fantastiskt land. Så jag kan tyvärr inte bara skylla på kineserna denna gång. Man rycks med i ett slags lyckorus om att framtiden är Kinas och våran egen. Det finns inget som kan hindra oss. Inte ens ett ont USA (som ni förstår är USA med Bush i spetsen inte så älskvärd här). Sedan att de dukade upp delikatess efter delikatess på matborden gjorde inte kvällen sämre.

I dag var min kropp inte i topptrim, så tai ji-passet jag har varje morgon blev inställt. I stället så åkte jag och min kompis Li Bai Ying, som jag bor med här, till floden

När man festar med ett trettiotal kineser som aldrig skålat med en utlänning, tar de givetvis chansen. Att tacka nej till att skåla om lycka, framgång och evig vänskap är som att sticka kniven i det kinesiska hjärtat.

Text och fotografier: Petter Alke

för att slappa och vänta ut att våra huvudvärkar skulle försvinna. Solen hettade och i kombination med en lätt bris kändes det som svensk sommar.

Bai Ying pratade om varför man vill föda en son i kinesiska familjer. Lite kort sammanfattat: Efter att fadern i huset dör, begravs han likt vi gör här. Men ungefär tre år efter begravningen (beroende på olika uträkningar, t ex vilket djurår man fötts i) så gräver man upp liket, tar reda på benen och lägger dem på ett ställe med bra fengshui (bra energi). Nu är det så att detta är en syssla som endast sonen i huset får göra. Och har man ingen son, så uppstår problem. Som t ex i hennes familj som har fyra döttrar men ingen son. Det finns dock olika lösningar på problemet. Man kan t ex göra som fadern vill göra; alltså "adoptera" in en son i familjen. I det här fallet så kan han t ex adoptera in brors son. Eftersom brodern har flera söner så kan en av dem officiellt ta över ansvaret som en son skulle gjort till Bai Yings pappa – alltså begrava om benen och även varje år fira måny

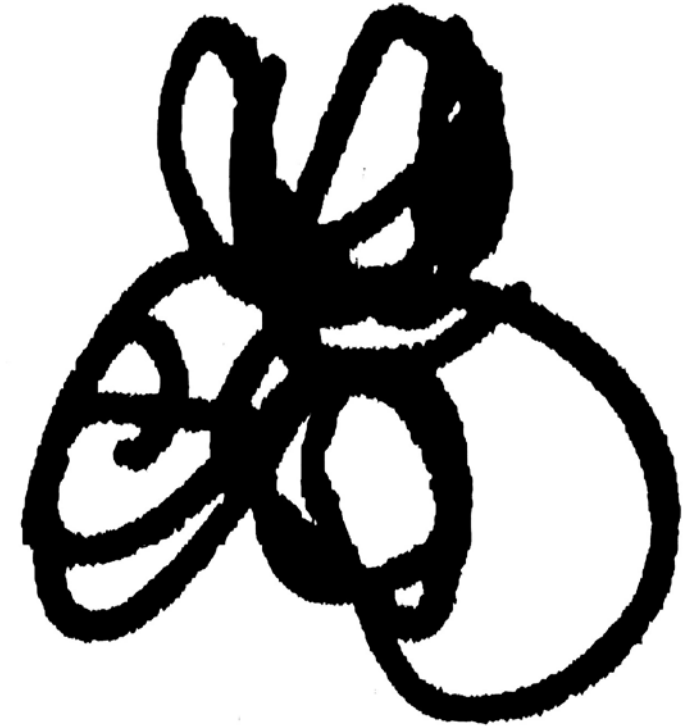
Chuanzhou i Guangxi-provinsen.

Träffade på en kille vid torget där det var tufffäktning. Han berättade om hans pappa som jobbar i ett elektronikföretag som sedan blev privatiserat. Han förlorade två månadslöner och demonstrerade sedan både här i Tengxian och även ända uppe i Beijing. Tyvärr blev det ingen lyckad resa. No money.

[16 februari] Jag och Bai Ying tog den billigaste bussen till Guilin och det visade sig vara helt rätt att göra det. Inte för att den var en och en halv timme sen; inte heller för att en snubbe försökte sno mitt åtråvärda säte längst fram. Näe, vi fick nämligen möta begravningskisteförsäljaren! I en lastbil staplad med svarta låga kistor med röda kinesiska tecken på svischade han förbi våran buss. Det gick ett sus genom hela bussen: "Åhhhh..." Nu kanske man kan tycka att det inte är något speciellt spännande med det. Och det kanske jag kan hålla med om, men kära vänner och familjärer vet ni att jag kommer bli rik i år!? Inte för att jag bryr mig om pengar (öhhmmm...) men enligt kinesisk vetenskap (läs vidskeplighet) så kommer man bli rik det året man har turen att möta kistebilen under vårfestivalen. För att fatta mig kort om begravingar så är det ganska intressant att de äldre ute i byarna köper sin kista ungefär två-tre år innan de ska dö, lägger sina saker de vill begravas med plus kläder i kistan. Sedan

förvarar de den under sängen tills den dag den kommer till användning. Bai Ying berättade om när hon var liten och gick in till sin mormors sovrum. Hon såg kistan ligga där under sängen och blev alldeles vettskrämd. Två år senare var hennes mormor död. Precis som i Mexico gäller det att hålla sig god med de döda (sina förfäder) för att man ska ha en lyckosam framtid. Det är ett av de viktigaste skälen rent traditionellt till varför man firar vårfestivalen. Därför finns det en massa regler om vad man får och inte får göra under denna högtid. Tex får man inte besöka platser där folk nyligen blivit begrävda, prata om folk som nyligen har dött (Bai Ying nämnde hennes nyss bortgångne morbrors namn vid ett tillfälle för hennes far. Han svarade inte på hennes fråga, vände sig om och gick.), ge bort en klocka i present (symboliserar också döden och otur) osv. De yngre låtsas som att de inte tror på sådant "vidskepligt

året med honom. Tydligt så blir det diskussion om detta varje gång döttrarna kommer hem för att fira nyåret. En dotter tycker detta är fel, medan de andra inte. Hon säger att de inte behöver vara så traditionsbundna, medan de andra vill att de ska göra det för faderns skull. Den andra lösningen är att en av döttrarna gifter sig med en kille som är villig att ta detta ansvar. Hoppet står på Bai Ying som de hoppas ska gifta sig med sin pojkvän som sedan kan bli den nya "sonen", men han verkar inte vara så villig till det. Så denna lilla kulturella såpa lär fortsätta.

Faktaruta

Det finns tre länder i Västvärlden, Alaska, Nederländerna och Spanien, där personligt bruk av marijuana är tillåtet och där andelen

marijuanabrukare är betydligt lägre än i exempelvis USA där marijuana är förbjudet. 1982 rökte 6.3 procent av amerikanska gymnasister marijuana på daglig basis, men bara 4

procent gjorde detsamma i Alaska. 1985 rökte 5.5 procent av de amerikanska gymnasisterna dagligen. I Nederländerna var motsvarande siffra endast 0.5 procent.

förskjutits till kriminella element. En legalisering hade öppnat för statlig kontroll. I och med den så hade möjligheterna att reglera och begränsa tillgången till droger genom exempelvis införande av minimiålder kunnat införas. I likhet med argument som förs fram vad gäller alkoholens legalitet, så handlar ett av argumenten just om de kontrollmöjligheter som uppstår i vilka man kan ställa upp strukturer som gör det möjligt att försvåra och begränsa tillgången för valda åldersgrupper. En jämförelse mellan nederländsk och amerikansk drogpolitik visar att Nederländerna har en lägre användningsgrad av marijuana bland yngre ungdomar. Cannabisföräljningen har genom accepterandet gått från reglerad svart gatuhandel till reglerad och licensierad i så kallade Coffee shops.

*

Man kan tänka sig att ritualerna som omger själva drogandet har större betydelse i början av en drogkarriär. Då är det fortfarande nytt och spännande och brist på kunskap ersätts av mystifierande och lösa rykten kring drogerna i allmänhet. I och med det samhälleliga ställningstagandet mot droger, så kan själva drogandet i sig och gruppens befattning med droger också tänkas innefatta ett ställningstagande mot samhället på ett symboliskt plan. Under den premissen förlorar droger egenskapen till symboliskt ställningstagande mot samhället om det visas acceptans gentemot droger. Den experimenterande ungdomsgruppen kan tänkas känna sig utvald genom den status de tillskriver sig genom sin hantering med droger. Man kan tänka sig att gruppens självbild och den självreflekterande statusen konstrueras på liknande sätt som den romantiserade roll vuxna kriminella tror sig erhålla i allmänhetens ögon genom deras alternativa och självständiga

I Sverige får vi ofta höra att den svenska modellen för narkotikapolitik är ett föredöme internationellt sett.

Att den är överlägsen de varianter av narkotikapolitik som förs i länder som valt en annan väg än Sverige.

Efterforskningar som jag gjort säger mig att den svenska modellen är ledande av helt andra skäl:

Vi har bland de högsta dödssiffrorna i världen hos tunga missbrukare.

Text: Adel Megherbi Illustration: Tobias Eriksson

Inte sällan, utan ofta och till stor del, är det ren desinformation som fostrar oss om droger från skola till vuxen ålder. Det sprids myter om droger i allmänhet och om cannabis i synnerhet. Många som i efterhand fördjupar sina kunskaper om droger genom litteratur och experimenterande kommer ofta fram till insikten att samhället, skolan och dess institutioner inte varit ärliga i sin framställning. Mats Hilte kompletterar bilden så här i RFHLs förbundstidning (nr. 1-2/98): "Jag menar att narkomanerna är inte de enda som utpekats som fiender. En annan fiende är olik-tänkarna i den narkotikapolitiska debatten. De verkar utgöra ett nästan lika stort hot mot samhället som narkomanerna själva."

Förbjuder man en substans när det finns en efterfrågan stimulerar man omedelbart tillväxten av en illegal marknad. Det har visat sig inte minst under förbudstiden vad gäller alkohol bland annat i 1930-talets USA. Vad gäller cannabis till-

handahålls ofta fler och 'tyngre' droger hos en och samma lagare pga av att de stora pengarna inte finns i hasch och marijuana. Detta förhållande kan vara en faktor som ligger bakom uppfattningen av hasch som en gatewaydrog.

Berit Andersson skriver i boken 'Att Förstå Drogmissbruk'. Praktiken, situationen, processen om initieringen och hur det kring gängets cannabisaktiviteter finns en påtryckande yttervärld bestående av polis, föräldrar och skola som jagar. Samt hur 'pressen utifrån också var en stimulans som stärkte samhörigheten.'

Många vuxna drogmissbrukare berättar att de började bruka droger i tonåren. 80% med hasch som första drog. Hade droger då varit legaliserade och under statlig kontroll så hade tillgången minskat drastisk för denna åldersgrupp. Som det är idag så har handeln med droger på grund av kriminaliseringen

svammel". Jag kände att jag drogs med i allt och darrade lite lätt med händerna när jag skulle filma en begravningsplats. Det kändes som jag inkräktade på något heligt. Jag drog snabbt ned kameran och gick halvspringandes därifrån. När jag sedan närmade mig tjejerna som jag hade gått dit upp med, låtsades jag ta det hela med en klackspark "det där var väll ingenting!" Ja man får ju inte förstöra sin coola fasad... hehe...

[1 mars] Shankou är en liten skitig ort i södra guangxiprovinns. Vissa kanske skulle kalla den "platsen som gud glömde". Olle nämnde något om "här någonstans borde en bordell liknande den från filmen 'From dusk to dawn' ligga". Ni som sett den filmen vet vad det handlar om. Redan nu åkandes i en liggbuss, börjar alla minnen från platsen sakta raderas bort från mina hjärnceller. Vad har jag då fortfarande för minnen kvar? Feta grisar vars magsäckar sakta släpas mot asfalten, ett liten vacker böneplats för byns fertilitetsgud, en lunch som visade sig förändra kanske inte hela mitt liv, men dock ett helt dygn. Jag blev matförgiftad. Liggandes över hålet i toalettgolvet i två timmar spydde jag ut allt innehåll i min kropp, kändes det som i alla fall. Utanför hörde jag publikljud och en sömnig kinesisk kommentator kommenterandes OS-finalen mellan Sverige och Finland. "MÅÅÅL där satt den"; jag fyller toaletten med ris, fisk och andra oidentifierbara matrester; Lidström gör mål i nionde sekunden under den tredje perioden. Olle som

ligger utanför och tittar på matchen tycker roande nog att mina läten låter som ljud effekter från 'Exorcisten'. Sverige vinner matchen och jag skriker! av frustration för att skiten inte vill komma ut. Utmattad ramlar jag till slut ner på min hårdmadrasserade säng. Jag hör Olle börja snarka, vänder mig och tittar med matt blick ut genom fönstret. Neonljusen flimrar från en bar och några restauranger mitt emot, som hopplöst försöker locka in någon lullig kines. Allt ljus tränger in i mina ögon och jag vänder mig om igen. Jag stänger ögonen och ser fortfarande små ljusformationer innanför ögonlocken. Ljuset ger allting ett slags existensberättigande – utan ljus finns du inte och du blir lika bortglömd som din gamla mormors syster som ligger på långvården. Vi vill bli sedda, inte bortglömda och chansen att bli sedd i

detta trångbodda land känns som minimal om man inte utmärker sig på något sätt. Enligt mig (och många andra) så har Kina varit ett land där det handlat om att genom kollektivt arbete och leverne förbättra sin livssituation. Och den styrande makten har satt ett ramverk som hårt styrt folkets liv. Det har inte funnits utrymme för enskilda individer att förverkliga sina tankar och idéer. I och med att den hårda statliga kontrollen sakta har börjat släppa, har det skett en individualiseringsprocess (längtat att få använda det ordet) som ges uttryck i bland annat detta ljus. Och som t ex kineser i kitschiga färgstarka kläder. Jag kommer i håg när jag själv var i en sådan här "process" när jag under första året i gymnasiet bar neonorange färgade kläder, jag ville bli sedd och inte bortglömd. Okej nu kanske jag blev förvirrad av allt detta ljus, kanske allt detta egentligen bara handlar om marknadsföring, pengar och att kineserna följer varje modevink från jappsarna och att det fortfarande bara är fråga om

den lilla procent i landet som har möjlighet att följa trenderna, men att hallucinera när man är sjuk kan ibland leda till svar på världsgåtor... hehe... Det är i alla fall intressant att se hur detta samhälle förändras i och med att det öppnas möjligheter för egen karriär. "Vad gör du för affärer?" ("Zuo shenme shengyi?") frågas i samma andetag som "Hej vad kommer du ifrån?", speciellt i dessa städer vi har rest i under de senaste dagarna. ____

KRÖNIKA

Av Tobias Eriksson

.....

Tre kvinnliga dansare och en manlig gestaltar i tre stycken tre olika platser i världen: Europa och Afrika. Föreställningen är väldigt gripande. Dansarna gestaltar med sina rörelser subtila känslor som är svåra att sätta ord på men som drabbar en starkt som åskådare.

De tre kvinnorna framför första stycket tillsammans. Mannen ligger hopkrupen på marken och stödjer ett knippe svajande trästavar som om han var rötterna på ett träd. Dansarna gestaltar kommunikation och samspel – i ett socialt flöde. Det andra stycket är till största delen mannens solostycke. Afrika. Han rör sig häftigt som ett träd som slits av stormen, han ålar på marken, darrar och rister som ett jordskred. Hans blick spelar över publiken. Han låter sina höfter simulera vågrörelser

som förknippas med sexualakten. I det tredje stycket har kvinnornas banor splittrats upp. Kommunikationen är inte lika självklar. Mannen interagerar med en av kvinnorna. Dansarnas könstillhörighet har plötsligt blivit ett tydligt dramatiskt element i stycket. Mannen har klivit in i de tre kvinnornas sfär och en dynamik har tillförts gestaltningen.

Mannen är färgad. Afrikan. Han bär vita vadlångs byxor och har bar överkropp. Jag lämnar föreställningen med en fadd smak i munnen. Jag tycker mig ha bevittnat en uppvisning i exotism. Bilden av afrikanen som förmedlades till publiken var en schablonfylld bild som snarare tillhör artonhundratalet.

Varför gestaltar kvinnorna västvärldens mellanmänskliga och teknologiskt påverkade relationer och

mentalitet medan den färgade mannen blir ett med träden, jorden och elementen? Varför är afrikanens dans en soloföreställning? Varför uppvisar kvinnorna en inåtvänd (intellektuell) hållning gentemot människorna runtomkring (publiken, de övriga dansarna) när afrikanens ögon spelar över publiken för att genom mötet med en (vit) annans blick få sin egen om sin egen existens bekräftad och sitt eget värde erkänt? Varför är den färgade mannen den sexuellt aktive och den drivande kraften i interaktionen med kvinnan? Varför är relationen primärt sexuell?

Frågorna är smärtsamma att formulera eftersom svaren är på en gång så självklara och samtidigt så otäcka. De är inbäddade i oss som en kunskap som vi bär med oss men som vi vet är falsk. Rasisten säger: den färgade

människan är mer djurlik än den vita människan; hon är närmare naturen dels fysiskt och dels kulturellt – alltså kan han med sin kropp gestalta träden och elementen men inte mellanmänskliga relationer; en ensam afrikaner är alla afrikaner – en dansare kan symbolisera alla afrikaner; afrikanen är en flockvarelse som måste, likt ett barn, söka bekräftelse hos honom intellektuellt och socialt överlägsna personer (vita människor, publiken); den afrikanske mannen är väldigt sexuellt aktiv och döljer inte det.

Jag ser rasistens bild av den färgade människan i den här dansföreställningen. Vem bör jag konfrontera för att få mina intryck bekräftade eller vederlagda – jo koreografen. Detta är vad som återstår att göra. ____

- Hej. Jag kommer inte in med bilen nu.
- Jaså?
- Jo, jag tänkte gå på bio när jag ändå är i stan, så jag kommer in med den ikväll eller i morgon. Är det okej?
- Ja, har det gått bra? Är du färdig?
- Nej, jag måste fortsätta på måndag. Det tar ett par timmar till.
- Då ska du med Krister till Ovamo härintill.
- Aj, fan. Ja, då får jag ta det på tisdag då.
- Okej. Jag jobbar ett par timmar till. Jag får inte ihop det riktigt med fakturorna. Vi ses på m-
Klick.

Jerker hade lagt på. Han kände sig yr. Alla ljud lät dämpade, som om han haft bomull i öronen. Han märkte plötsligt att ljuset i rummet var väldigt svagt. Stearinljus och små spotlights i taket. Han ville ta vägen någonstans, visste inte vart. Kroppen ville röra på sig, det ilade i armarna.

Han gick in på toaletten. Där luktade skarpt av cigarettrök. Efter att ha druckit flera stora klunkar vatten ur kranen sköljde han ansiktet.

Han svalde kaffet på stående fot. Tidningen rullade han ihop och körde ner i jackfickan. Ute på gatan tvekade han en sekund. Sedan styrde han stegen österut.

Snart befann han sig i en trafikerad gatukorsning omgärdad av affärer. Han snodde ett varv och gick sedan in på Kapp-Ahl. Där fann han snart ett par bruna byxor av jeansmodell som han köpte för 199 kronor. På Burger Kings toalett strax intill drog han på sig de nya byxorna. Sina egna lade han i skräpkorgen och öste på en massa pappershanddukar över dem.

Ute på gatan passerade en buss i hög fart och virvlade upp en massa damm. Det hade plötsligt blivit lite ljusare. Eller så uppfattade han det så för att han kom inifrån.

*

Jerker gick tillbaka till kaféet och köpte äppeljuice och en dammsugare. Flickan i den svarta tröjan log mot honom. Han sjönk ner i en

fick han syn på vad han sökte: en busshållplats. Torra löv svepte förbi, ömsom tassande i gruset, ömsom kanande som styva grodor.

Industriområdet var överblickbart, åtta, kanske tio kvarter med plåtlådor och stängsel. Några affärer som sålde vitvaror och inredningsdetaljer. Stora tovigade ytor med nästintill bara gräs. Och gräs på refugerna. Vad var det för mening med att så gräs på refuger i ett skitigt industriområde? Jerker slog bort tanken; 'Vad finns det för svar på det!' Bussen kom tuffande.

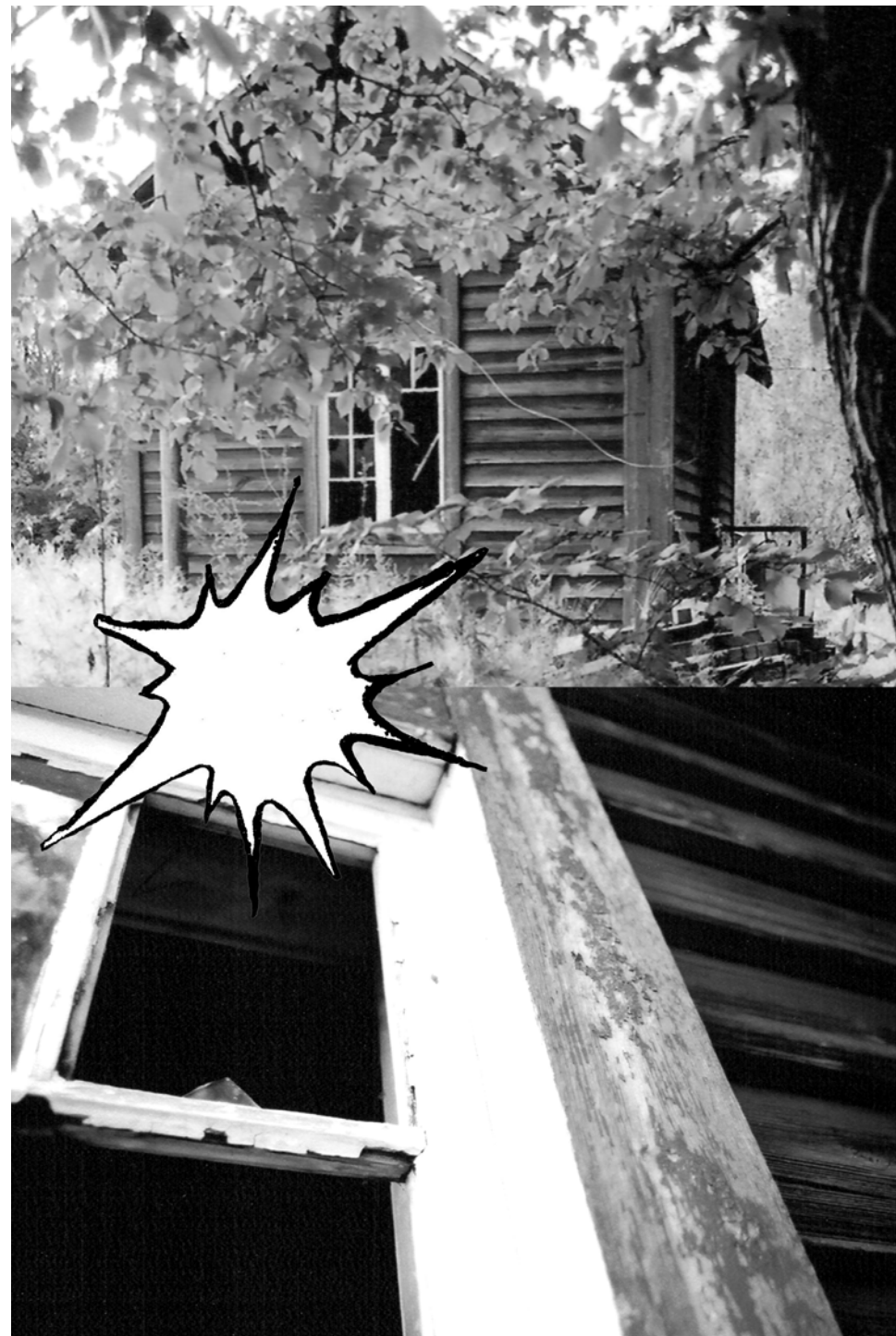
*

En kall fuktig vindpust slog emot honom när han steg av bussen. Dörren jämrade sig när den gled igen. De breda gatorna i stadens centrum susade av bilar gråprickiga av smuts. Mattade ljus i olika färger signalerade enligt bilismens kodspråk och trafiken flöt smidigt fram. Jerker följde raden av träd västerut. Han tyckte om att gå på den här gatan eftersom det var relativt få skyltfönster som vette mot gatan. Husen var inte byggda för exponering. Här och var fanns kaféer. Jerkers favorit hade slagit igen helt nyligen. De hade de läckraste uppvärmda ciabattas. Nu hade han ett annat kafé i åtanke, som han aldrig besökt tidigare. Han köpte en morgontidning i pressbyrå och korsade en bred gata med långa kliv.

Med ens blev han självmedveten när han kryssade fram mot ett bord vid ett högt sittande fönster. Hans blå arbetsbyxor hade färgfläckar och knäna hade rutor ritade i damm efter knäskyddens konturer. Men inte bara det fick honom att erfara en överklighetskänsla. Det slog honom att klockan kanske inte var mer än halv fem och att det fortfarande var arbetstid. Han blev lite arg på sig själv för att han kände sig skamsen för det.

Kaffet smakade inte så gott, så han smulade i en brun sockerklump och rörde om. Han såg sig om i rummet. Vid låga bord och på höga stolar satt ungdomar i vad Jerker uppskattade som övre tonåren. Kanske hälften av dem rökte. I kassan syntes ingen till. Han kastade en blick på löpsedelns rubriker. Sedan läste han serierna.

Klockan fem över fem kom en tjej i svart t-shirt med broccolipajen han hade beställt. Han ringde till jobbet på mobilen.

FILM

Bo Widerbergs film *Kärlek 65* handlar om en regissör mitt i ett filmprojekt och mitt i ett äktenskap som knakar i fogarna. Regissören spelas av Keve Hjelm, som i filmen heter Keve. Alla skådespelare bär i filmen sina egna namn. Historien utspelas under ungefär ett år och utspelas vid havet och i storstan. I filmens början träffar Keve en kvinna som han blir förälskad i (Eva-Britt Strandberg), och som han har en kärleksaffär med, tills hon en dag försvinner. Han blir även ytligt bekant med hennes make, som spelas av Björn Gustavsson. En viktig sekvens i filmen är en fest i sommarbostaden, dit bland andra den amerikanske skådespelaren Ben 'Benito' Carruthers bjudits in. Han är egentligen tilltänkt för en roll i Keves film, men lämnar tids nog platsen eftersom regissören visar en totalt passiv attityd inför projektet.

Metafilm

Kärlek 65 är en ovanlig film, en metafilm på något vis. I en scen dyker till och med en filmkamera upp som filmar huvudpersonen [regissören] och hans älskarinna.

Micke: Ja det var ju rätt absurt faktiskt. Men det var vad jag märkte det enda riktigt konkreta metafilm-inslaget. Om man tänker på Bergmans *Persona* så är det samma sak. I slutet ser man Sven Nykvist som filmar, som man lägger in som en kort sekvens.

Tobbe: Känner du att det bryter mycket?

M: Den har väldigt fri form. Det är en jävlig vågad film eftersom den

Faktaruta

Metabegreppet kan användas som en metod för att diskutera den egna formen. Till exempel: En bok som handlar om tillblivandet av en bok som liknar den boken som man läser.

inte är så bunden vid någon slags tid och rum. Helt plötsligt så är man i Stockholm, kanske ett halvår sen-

are, men det spelar ingen roll. Om det är premisserna så tycker jag att man köper rätt mycket hopp i tid och rum över huvud taget. Och att korta sekvenser är det som bär filmen och där är det enskilda små scener som är alldeles lysande. Och många inslag också som har metafilm inbyggt på något sätt. Men när det blir så konkret att han redovisar en kamera som filmar så tycker jag att den var rätt onödig faktiskt. Det fanns många andra inslag som var metafilmiska på något annat sätt.

Det metafilmiska här handlar dels om en regissör och då kan man ju läsa in Bo Widerbergs egna arbete och så finns ju den konstnärliga problematiken.

Hade *Kärlek 65* haft en självklar struktur så hade det kanske varit mindre metafilm eftersom det då hade varit en film om en film. Men nu är det en så pass fragmentarisk film så att man kan undra om Widerberg har brottats med samma problem som den här regissören.

passade inte. Den var någon millimeter för liten. Jerker suckade. En liten sketen mutter så skulle skenan sitta uppe och han kunde fortsätta. Han lät muttern glida ner i bröstfickan och steg ner från trappstegen. 'Var ligger nu ståltråden', tänkte han...

Underst så klart, under tumstocken, hammaren, den stora skiftnyckeln och skruvdragaren. 'Och var är kabeltången?' Han kände den genom tyget i bakfickan. Upp på stegen igen, prövade att dra den lilla vagnen i skenan förbi hålet. Jo, det skulle gå att dra ståltråden runt och igenom hålet och fästa skenan på det viset. Kabeltången åkte fram ur bakfickan. Måtta ståltråden på en höft, knips. Genom hålet, upp i plåtskenan i innertaket, bakom, över. Och så tvinna med tummen och pekfingeret och dra åt något extra varv med tången. 'Lite snett, lite kommer det att luta. Men det syns inte så noga när gardinen sitter uppe.' Ner på golvet igen. Gardinen ut ur plastpåsen. Änden med kardborreband uppåt, på sträckta armar. Trevande med högerfoten, upp på stegen. Måttade och fäste i vagnens band, 'först i vänsterkanten och stryk på åt höger'. Klart.

Klockan var 15.37. Dämpade röster hördes från kontorslandskapet en bit neråt korridoren. Jerker lade ifrån sig kabeltången och gick på toaletten och kissade.

Tre gardinskenor låg på golvet när han kom tillbaka. Aldrig att han skulle hinna montera dem innan klockan fem, tänkte han. Så stannade ha upp och stod där en lång stund, bland verktygen, mitt på golvet, i det grönskimrande lysrörsskenet och fingrade på skjortans manschett. Ingenting rörde sig i hans tankar. Blicken fästad i ett osynligt fjärran. Lugna jämna andetag: Hmm, hmm. Hmm, hmm.

*

Strax intill entrén stod Volvon parkerad. Jerker lade in verktygslådan och trappstegen i bagageutrymmet. Ett skärsår som han fått i vänster tumme smärtade till och han fuktade såret med varm saliv. Han tog sin jacka, kände på fickan efter plånboken och låste bilen. 15.51 blinkade röda siffror på en fasad. 7 grader celsius blinkade de. Jerker gick med raska steg mot en rondell han passerat tidigare på dagen. Solen vägrade titta fram från den gråa himlen. När han kom fram

Faktaruta

F: I vilken fas var den här i filmvägen?

T: Den är ju i efterdyningarna. *Rom öppen stad* var ju 45 och *Cykeltjuven* 48.

F: Då går vi tillbaka till embryot av realismen.

T: Ja, och se'n kommer fransmännen och skriver om filmerna [på 1950-talet, bl a i tidskriften *Cahiers de Cinéma*] och se'n så gör de egna. Då är Cassavettes väldigt tidig [1959 med *Shadows*]. Men han kommer från ett annat håll.

M: Cassavettes var ju ett föredöme för han var ju en auteur i den bemärkelsen. Han bestämde ju allt. Och gjorde väldigt lågbudgetfilm.

T: För att släppa fram skådespeleriet.

M: Så ville man göra film i ny anda så var han väldigt lätt att titta på. För [han visade att] det var möjligt.

T: Jag vet inga datum så där. Det var nog snarare en känsla av att "nu är vi inne i nå't nytt här". Det är svårt att veta [vilken filmare] som såg vad när. Plötsligt står man med fyra filmer som är gjorda på det viset och så inspireras man vidare.

sätt. Det är en skenbart enkel syssel-sättning.

F: Jag ser något oerhört problematiskt i det. För han har inte något sånt förhållande till kvinnorna i filmen. Det verkar vara på förhand givet att det kan aldrig bli den typen av grabbigt fiska, greja... Han har ju nå't intellektuellt utbyte av henne som han prasslar med och förstås det rent köttsliga begär och allt detta. Om man nu ser det som att det är en riktig kärleksaffär. Men det manifesterar att saker som grabbar gör tillsammans det manifesterar något som aldrig kommer förstås. [skrattar] Förstår ni, det är lite mosigt och chauvinistiskt gammalt. Men jag vet inte var man står där. För han skärskådar ju sig själv.

T: En komplettering till detta är ju att i början när regissören håller på med sin drake så knyter han fast den och han lägger sig ner och det sköter sig självt. Det ordnar sig bara. Det kan man se som hans relation till tillvaron under den perioden, sommaren. Se'n så kommer vintern och kärlekshistorien. Se'n nästa sommar så måste han samarbeta med någon för att klara tillvaron. Han kanske kommer till en

vändpunkt i och med att den här älskarinnan har försvunnit. Hans film verkar inte fungera. Hans skådis, amerikanen, sticker också. Han kan inte kommunicera med omgivningen men han kanske upptäcker att om han samarbetar med någon så kanske det funkar. Men, det är inte slutbilden och det är inte slutscenen. Det där med frugan [på slutet] är i samma stil som det har varit innan, att de inte lyckas kommunicera.

*

T: Kieslowski hade [Widerbergs regi-debut] *Barnvagnen* som favorit. Och så har Widerberg plockat in en Cassavettes-skådis. [Det är spännande kopplingar till svenske Bo Widerberg.]

M: Men frågan är ju, vad fan gör han där?

T: Carruthers?

M: Ja.

T: Men det är metadimensionen lik-som, i filmen.

Jag hade en frågeställning som jag har glömt bort nu...

F: Shoot.

T: En grej som jag lade på minnet som du sade Fredrik. Du sa "hatten av för Widerberg".

M: Håller du fast vid det?

F: När jag säger "hatten av" så brukar det betyda att jag älskar det de gör. Jag tycker om det, det berör mig, det går rakt in. Jag säger inte "hatten av" i onödan.

T: Nej, jag har märkt det för jag har bara hört det en gång. [skratt]

F: Det är ofta när någonting har hänt ganska direkt. [knäpper med fingrarna] Jag har blivit kanske lite överrumplad också. ____

Fredrik: Det förutsätter jag. Det är ju alltid någon form av äkthet som han lyckas ta fram. Där kan vara spel som jag tycker är widerbergskt överspel när han släpper loss dem att bara improvisera och han älskar det.

Trots allt, vad det än må vara i de olika faserna eller de olika filmerna så är det ju någon slags bra äkthet och jag tror ju definitivt att den har varit farligt nära hans eget grubblande. Och det kan jag säga utan att låna något från [dokumentärfilmen *Widerberg 65*], alltså jag tror på det helt och fullt.

M: I den bästadsboken [*Fem dagar i Båstad* (Filmkonst 2001)] så tror jag att någonstans är det Kalle [Boman, regjassistent på filmen] som snackar om 8 ½. Fellini har ju gjort en film som heter 8 ½ som är en metafilm som handlar om en regissör som har problem med sin pågående film. Och hans skaparvänder och att man behöver en ventil. Det här är ju en 8 ½.

Relationerna

M: Och om man ska närma sig kärlekshistorien [där Keve prasslar med den likaså gifta Eva-Britt Strandberg] så tycker jag att det är en schizofren film för den är jävligt omoralisk. Och otidsenlig. Och samtidig ställer den intressanta frågor om utveckling och hur långt man kan gå för att utveckla sig själv. Och vad har man för skyldigheter och gränser.

Helt klart är den det i det perspektivet vi har nu. För mycket av det livet de för kan de göra endast för att han är jävligt välsituerad och hon är hemmafru. Två kvinnor i rollerna är bara hemma och har inget annat liv än det.

Jag vet inte om det finns någon direkt koppling, men den visar något om hans äktenskap där, det här [leksaks]tåget som han har köpt [till dottern] som kanske var viktigt för honom. Och jag tolkar det som att

hans hustru har reducerat bort tåget. Det är också en problematik som jag tycker känns tydlig i filmen att de har ett tyst äktenskap. De kommunicerar bara om barnet.

F: De har kommit till den fasen. Och det förmodar jag är väldigt självupplevt också. Och egentligen så skärskådade han ju sig själv hårt som fan i hela filmen.

I någon av de sista replikerna i filmen [säger frun]: "du bryr dig inte. Bara om du kan slänga in din dotter i nå'n jävla film så bryr du dig." Han ger ju henne en jävla pondus och röst egentligen. Det är ju jävligt terapeutiskt, måste det vara. Samtidigt har han ju formulerat hennes tankar ganska skarpt. Överhuvudtaget så känns det som att kvinnornas repliker har skrivits ner [med trovärdighet] som över ett frukostbord.

Filmen är livet är filmen

F: Jag tycker att i kärleksaffärerna så är det hela tiden filmen han har förhållande med. Allting anspelar på hans förhållande till filmen, att vara sann och gripa tillfället när det finns där. Då kanske man måste offra något, och man vinner nå't annat. Hur mycket plats får filmen ta i ens liv? I den här prasselaffären så tycker jag att han går in i sig själv, han är totalt relaxed och lekfull. Han ligger där och fnular och tittar i sin [viewfinder.] och likadant de här mötena eller. Det han försöker få fram i en scen med vår käre vän muraren... [Syftar på skådespelaren Thommy Berggren och Stefan Jarls

Viewfinder

dokumentär om honom – *Muraren*.] Han får inte det här ögonblicket som han vill frysa som han menar är så viktigt. Och samtidigt i mötet mellan andra

människor är det så också. Där är olika människor som möts. Hans fru möter ju Benito i ett otroligt avspänt – och visst, laddat – men egentligen totalt jättebra möte med människor. Där är ju ett tillfälle. Se'n stjal han själv ett ögonblick när han håller fast [älskarinnan] i taxin.

En annan grej som jag såg en koppling till. Nu håller jag ur mig allting på samma gång. Han har den här jävla grejen [viewfindern] som ett slags amulett, som filmens beskyddare. Det börjar alldeles gå över gränsen där det blir laddat mellan frugan och Benito och hon vill göra sig fin för honom. Och hon går och hämtar en amulett som antagligen har mycket betydelse för henne. Och då faller hon upp den här [smyckeasken med en spegel i locket] precis som en kamera och får se in i framtiden [Benito har rest sig och talar med en annan kvinna] att han är egentligen inte särskilt intresserad av henne. Hon tappar ögonblicket. 'Fan också.' Och jag ser den kopplingen till regissörens [viewfinder]. Jag fick en massa så'na känslor att kärleksaffärerna är i sig själva hela tiden kopplade till hans inre konflikter.

M: Filmen är späckad av om man kan kalla det symboler.

F: Det skulle jag nog säga.

M: Och det är hans styrka i den här filmen tycker jag att han är så jävla visuell. Det är sparsmakat, och dialogen som är naturalistisk, av naturliga skäl, att den är delvis improviserad. Och att han använder mycket berättande i bilder.

Drakflygning

T: Hela filmen handlar ju om distans eller närhet, distans eller engagemang. Det här med drakarna, känns som en fristad, det är något annat. Där finns

någon slags magi. Det är nästan inget miljö ljud därifrån, synkljud, utan det är musik och fåglar. Det är på något vis det enda privata i filmen som inte har att göra med filmprojektet och rollindelningen i filmen att göra.

F: Det är något intimt, fast de alla är utspridda som schackpjäser.

T: Alla står helt utspridda, men se'n så hittar han den här försmädde Björn Gustavsson [vars fru regissören haft en kärleksaffär med], de har förlorat den här kvinnan, de håller på och hjälper varandra med drakar.

F: Den såg jag också som en rätt viktig ingrediens... Där känns det som att Widerberg försöker hjälpa vår bild av honom. För egentligen pissar han på sig själv [som han framstår i filmen]. Han gör inte mycket mer än att sitta och grubbla och verka svår. Han slår dank och det kommer inget och han har förstoppning eller vad fan det är. Men plötsligt kan han helt otvunget hjälpa den här andre killen. Som ju verkar var lite stift och så där. Han blir jävligt engagerad i de här drakarna också. Det känns som ett sympatiskt drag ändå som skymtar förbi.

M: De hittar ju nå'nting där tillsammans. Men tidigare så tycker jag att de representerar två helt olika temperament. Medan kärleksaffären pågår så är ju Keve passionen och den andre är bara intellektet.

Drakarna är en rätt banal symbol, egentligen, för frihetssträvan och så.

T: Men det är nog en sån där grej som att de fanns där, därför tog de med dem.

M: Det måste vara Widerbergs personliga symbol för frihet.

Visst är det en banal symbol men den är lite tveeggad också. Att det är en strävan uppåt och en frihet i det. Men den är också ganska fast förankrad i den som håller i den, i jorden.

T: Det är en navelsträng till den som håller den.

M: Men så är det att man kan bara göra det under vissa förhållanden, när det blåser.

F: Passa tillfället.

M: Ja.

T: Det är en extremt grundläggande – rent sinnligt, kroppsligt – sysselsättning med draken. Man ska fånga vinden, få upp den i luften, se'n så är det bara att parera och försöka hålla den i luften så länge som möjligt. Det är en analogi till tillvaron.

F: Det är inget för givet heller. Den kan störta med detsamma rätt ner i backen och det kräver också något slags närvaro.

T: Men om omständigheterna är bra så kan man, som han gör, binda

fast den och ligga och sova och så håller den sig uppe i flera timmar in i skymningen.

[T: När jag har suttit och transkriberat det här samtalet har jag kommit till en slutsats om drakflygningen som vi snuddar vid här, men inte uttalar. Jag tror nu att drakflygandet är Widerbergs metafor för filmskapandet. Eftersom det finns flera sekvenser med drakflygande i *Kärlek 65* kanske symboliken speglar den här filmen specifikt, eller är en omskrivning för hans syn på skapandeprocessen i sin helhet. I början av filmen är drakflygningen odramatisk för Keve – regissören. Så odramatisk att han knutit fast draklinan och själv ligger och sover på gräset. Vid senare tillfälle har han svårare att hålla draken flygande, och finner till slut att det går bättre om han samarbetar (med Björn Gustavssons karaktär). Alltså en metafor för filmskapandets perioder: Ibland flyter det på, utan att man behöver bekymra sig; under andra perioder kämpar man hårt för att hålla projektet flytande; vid andra tillfällen måste man söka hjälp och stöd hos andra för att ro projektet i hamn. Sålunda låter min analys.]

M: Där där han och Björn Gustavsson jobbar så fint tillsammans, i ett teamwork med sin drake, där fick jag en känsla av fiske att vad de gör är att de är ute och fiskar tillsammans och har hittat det. Man jobbar på samma